

'MEDICIJNVERSPILLING PER JAAR ZO'N € 1 MILJARD'

Auteurs

Jeroen van Rijn
Walter Schrader en
Bart Mellink

De werkelijke verspilling van geneesmiddelen is veel meer dan de vaak gehanteerde € 100 miljoen, en komt waarschijnlijk in de buurt van € 1 miljard per jaar, betogen Jeroen van Rijn, Walter Schrader en Bart Mellink. "Een juistere schatting kan alle betrokkenen motiveren tempo te maken met een duurzamer geneesmiddelenbeleid."

OVER DE AUTEURS

Jeroen van Rijn is huisarts

Walter Schrader is huisarts en rampenarts (n.p.)

Ir. Bart Mellink is gepensioneerd managementconsultant en automatiseringsspecialist

Vaak gehanteerde bedrag van € 100 miljoen is grove onderschatting

Jaarlijks belandt een grote hoeveelheid ongebruikte geneesmiddelen in de afvaltonnen van de apotheek of de milieustraat, wordt weggegooid met het huishoudelijk afval of verdwijnt door gootsteen of toilet in het riool. In opiniestukken, ambtelijke notities en wetenschappelijke publicaties wordt voor deze hoeveelheid doorgaans een referentiebedrag van € 100 miljoen gehanteerd, zowel als minimumbedrag – "€ 100 miljoen of meer" – en als totaalbedrag. De oorsprong van de

genoemde getallen is onduidelijk. Mogelijk is de bron een onderzoek uit 1995 waarin werd gesteld dat jaarlijks voor f 122 miljoen aan medicijnen wordt geretourneerd. Sinds de omzetting van gulden naar euro is het getal van € 100 miljoen naar voren gekomen, een makkelijk te onthouden getal. In 2004 is op basis van extrapolatie een nieuw bedrag van € 245 miljoen berekend [1]. Desondanks blijkt het getal van € 100 miljoen steeds weer op te duiken in ambtelijke, medische en

lekenartikelen. Dit frame is veranderd en een sterke onderschatting.

Inflatiecorrectie

Door inflatiecorrectie zou dit bedrag met zo'n 70% stijgen ten opzichte van 2004 [2]. Verdere stijging komt door veranderd zorggebruik, toename van de bevolking, dubbele vergrijzing [3] en de stijgende uitgaven aan dure (intramurale) specialistische medicatie [4].

Recente onderzoeksbevindingen bevestigen dat de werkelijke verspilling veel hoger ligt dan de nog steeds vaak genoemde € 100 miljoen. Zelfs binnen een beperkt segment, zoals heruitgifte van orale

oncolytica, blijken miljoenenbesparingen mogelijk te zijn [5,6].

Een pilotstudie uit 2023 schat dat alleen al retour-gebrachte tabletten en capsules uit eerstelijnsapotheken circa € 95 miljoen aan groot-handelswaarde vertegenwoordigen, terwijl andere vormen van medicatie niet zijn meegerekend [7]. Nieuwe tellingen uit 2025, uitgevoerd in 110 openbare apotheken, wijzen in de richting van € 630 miljoen aan retourgeneesmiddelen in de eerstelijnszorg.

Daarnaast blijkt uit gedragsonderzoek dat een aanzienlijk deel van de ongebruikte medicatie niet wordt ingeleverd, wat suggereert dat de

werkelijke verspilling nog groter is [8]. Het Logistics Community Brabant (LCB) schatte in 2023 de totale verspilling zelfs op meer dan € 1,2 miljard voor extramurale medicatie, met aanvullende grote verliezen binnen intramurale zorg en WLZ-instellingen [9].

BIJ HERUITGIFTE VAN ONCOLYTICA BLIJKEN MILJOENENBESPARINGEN MOGELIJK TE ZIJN

Bovengenoemde studies meten verschillende delen van de keten (retourstromen, extramuraal gebruik en gedrag), maar wijzen consistent in dezelfde richting: de werkelijke verspilling ligt minimaal in de orde van honderden miljoenen euro's en waarschijnlijk richting € 1 miljard per jaar.

Uit bovenstaande volgt dat het bedrag van € 100 miljoen – zeker als frame voor jaarlijkse geneesmiddelen in het afval – nu zelf de prullenbak in kan: met de inflatie, toenemend gebruik van geneesmiddelen en tellingen die tot nu toe zijn gedaan, blijkt dat het zelfs als bodembedrag een grove onderschatting is van het kapitaal dat jaarlijks de verbrandingsoven ingaat.

Urgentie

In een tijd van economische uitdagingen, afhankelijkheid van andere landen en werelddelen en geopolitieke instabiliteit, geneesmiddelenonzekerheid en toenemende druk op het klimaat en milieu, is het van belang om de hoeveelheden restmedicatie beter te benaderen. Dit kan helpen de urgentie van dit probleem te onderstrepen en alle betrokkenen in de geneesmiddelenketen verder te motiveren tempo te maken met een duurzamer geneesmiddelenbeleid. ■

Zie voor de literatuurreferenties: pw.nl.

Tellingen uit 2025, uitgevoerd in 110 openbare apotheken, wijzen in de richting van € 630 miljoen aan retourgeneesmiddelen alleen al in de eerstelijnszorg.